

УДК 311.1.355.233(477)

Ігор Плохута,

Національний університет оборони України, м. Київ

<https://orcid.org/0000-0002-6556-294X>

DOI: 10.33099/2617-1775/2023-01/205-216

ОЦІНЮВАННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ СФОРМОВАНOSTІ ДІАГНОСТУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ

У статті представлені результати констатувального етапу педагогічного експерименту щодо сформованості діагностувальної компетентності майбутніх докторів філософії та висвітлено алгоритм її визначення за такими критеріями: аксіологічно-мотиваційним, інтелектуальним, діяльним, психологічним і рефлексивним. За їх допомогою визначили рівні сформованості їх діагностувальної компетентності – низький, середній і високий. Дослідження проводилося з майбутніми докторами філософії (ад'юнктами) у Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського, Військовій академії м. Одеса, Харківському національному університеті повітряних сил імені Івана Кожедуба.

З'ясовано, що за операційно-діяльним і суб'єктивним компонентами майбутні доктори філософії мають низький рівень сформованості.

Доведено за результатами констатувального етапу експерименту, що низький рівень сформованості діагностувальної компетентності у респондентів і відповідно з'ясовано необхідність упровадження додаткових педагогічних умов її розвитку на формувальному етапі педагогічного експерименту.

Ключові слова: стан; сформованість; діагностувальна компетентність; майбутні доктори філософії; констатувальний педагогічний експеримент; критерії; показники; рівні; методи дослідження.

Постановка проблеми. Реалії сучасної військової освіти показали, що діагностувальна компетентність майбутніх докторів філософії є важливим елементом їх військово-професійної компетентності, а її розвиненість є важливою умовою їх становлення суб'єктами діагностувальної діяльності у ВВНЗ.

Актуальність проблеми розвитку їх діагностувальної компетентності може бути підтверджена лише експериментальним шляхом, а в нашому випадку – це констатувальним педагогічним експериментом, який дозволить експериментальним методом впевнитись у безпомилковості нашого наукового напряму дослідження та в свою чергу розробити методику формувального експерименту щодо його цілеспрямованого розвитку. Таким чином, констатувальний педагогічний експеримент дозволяє отримати емпіричні факти щодо предмета дослідження у спеціально створених і контрольованих дослідником в експериментальних умовах. Окрім того, встановлюється причинно-наслідкові зв'язки щодо з'ясування змін у предметі дослідження за рахунок операції однією або декількома експериментальними умовами. Зокрема, головною метою педагогічного експерименту є підтвердження або спростування відповідної наукової гіпотези.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Головною проблемою впровадження компетентнісного підходу та формування основних видів компетентності у фахівців різної галузі міститься у працях таких вчених як Н. Ничкало, Л. Лук'яненко, Г. Єльнікової, В. Лугового, О. Пометун, В. Радкевич, В. Свистун та ін. Але, якщо брати військових фахівців, то проблема формування та розвитку основних видів компетентності є недостатньо дослідженою. Зокрема у військовій педагогіці відсутні системні дослідження, які стосуються формуванню та розвитку діагностувальної компетентності. Хоча у деяких дослідженнях Є. М. Артюшина, О. В. Бойка, О. В. Диденка, Л. В. Олійника, О. Д. Сафіна та В. В. Ягупова розв'язуються проблемні питання щодо формування та розвитку професійної компетентності в деяких військових спеціалістів. Саму ж проблему формування та розвитку діагностувальної компетентності військових фахівців досліджується такими науковцями як Ю.В. Гришук та О. В. Застело (викладачів іноземних мов) і О. М. Дубровська (майбутніх фахівців фізичної підготовки та спорту).

Мета статті – визначити стан сформованості діагностувальної компетентності у майбутніх докторів філософії на констатувальному етапі педагогічного експерименту.

Виклад основного дослідницького матеріалу. Нині в системі військової освіти досить суттєво постала проблема щодо розвитку військово-професійної компетентності майбутніх докторів філософії, де суттєве місце, на нашу думку, обіймає саме їх діагностувальна компетентність. Результативність їх військово-педагогічної діяльності у системі військової освіти суттєво залежить від сформованості саме діагностувальної компетентності. Вважаємо, досить важливим для кожного майбутнього фахівця є діагностувальні знання, навички, вміння, здатності, а також професійно важливі діагностувальні якості та готовість до діагностувальної діяльності як в повсякденних, так і в інших екстремальних ситуаціях діяльності як суб'єкта військово-професійної діяльності [3; 4].

Відтак, до головної проблеми щодо майбутніх докторів філософії можемо віднести їх недостатню діагностувальну підготовленість та відповідно недостатню сформованість їх діагностувальної компетентності. На нашу думку, це пов'язано з їх майбутньою науково-педагогічною діяльністю, яка передбачає безпосередню реалізацію діагностувальної функції. Наприклад С. О. Сисоєва та Т. Є. Кристопчук, вважають, що проблема діагностування пов'язана з унікальністю особистості суб'єкта навчальної діяльності, а також особливостями навчальних предметів та ін. на їх думку, «проводити вимірювання необхідно, саме за допомогою змістового педагогічного аналізу відповідних аспектів і процесів навчання та виховання тих, хто вчиться» [1, с. 233, 235].

Отже сміливо можемо наголошувати, що майбутній доктор філософії має на меті не тільки діагностувати своїх підлеглих, але вміти вчасно з'ясовувати свої недоліки у підготовленості до вирішення будь-якого завдання в науково-педагогічному процесі та оперативно з'ясовувати їх причини та джерела.

Але для цілеспрямованого розвитку їх діагностувальної компетентності експериментальним слід знати, з одного боку, основні види педагогічного експерименту, які класифікують на природний і лабораторний, а за метою – на констатувальний (діагностувальний, контрольний), формувальний (перетворювальний) [4, с. 350–364], а також сучасний стан її сформованості.

Лабораторний експеримент проводиться в спеціально створених умовах, а природний – характеризується реальними умовами процесу буття, зокрема педагогічного. Відтак, для розв'язання дослідницьких завдань науково-педагогічного дослідження застосовують переважно природний експеримент. Слід зазначити, що існує також два способи доказу гіпотези у процесі експериментального дослідження – паралельний і послідовний.

Паралельний експеримент організовується за принципом наявності двох ідентичних груп – контрольної та експериментальної, що передбачає наявність мінімум двох і більше однакових (за нормальним розподілом) навчальних груп. В одній – експериментальній групі – запроваджуються експериментальні умови, а в іншій – контрольній – зберігаються традиційні умови. Після проведення формувального експерименту порівнюються результати цих двох груп і робиться висновок про дієвість експериментальних умов формування/розвитку певного явища або про її відсутність.

Послідовний – організовується за принципом єдиної досліджуваної групи, в якій фіксується стан сформованості/розвиненості досліджуваного педагогічного явища за традиційною системою – перед упровадженням експериментальних педагогічних нововведень і порівнюється результативність їх впровадження як експериментального чинника на тій самій групі.

Зокрема, виокремлюють констатувальний (відбувається з'ясування актуального стану досліджуваного предмета перед упровадженням експериментальних умов, наприклад, як у нашому дослідженні – педагогічних умов формування діагностувальної компетентності) і формувальний (впровадження цих експериментальних умов в експериментальній групі) етап проведення педагогічного експерименту.

Таким чином, для визначення сучасного стану сформованості діагностувальної компетентності майбутніх докторів філософії протягом 2023 року було проведено констатувальний етап педагогічного експерименту. Аналіз її сформованості здійснювався за ціннісно-мотиваційним, когнітивним, операційно-діяльнісним, індивідуально-психічним та суб'єктним компонентами [5].

Отже, в процесі проведення констатувального етапу педагогічного експерименту з'ясовано теоретичні, методичні та практичні аспекти діагностувальної компетентності майбутніх докторів філософії, і з урахуванням вимог системного, андрагогічного, компетентнісного, контекстного та суб'єктно-діялісного методологічних підходів, а також структури діагностувальної компетентності фахівців, було визначено критерії діагностування її сформованості та розвиненості [6].

Зокрема, В. В. Ягупов виокремлює такі критерії діагностування сформованості компетентності фахівців: ціннісно-мотиваційний, інтелектуальний, діяльнісний, індивідуально-психічний і суб'єктний, які

взаємодоповнюють один одного та взаємодіють між собою, їх можна адаптувати до діагностування різних видів компетентності фахівців[2]. Слід наголошувати, що всі ці критерії мають бути обов'язково наповнені конкретними та контекстними показниками в залежності від посади та своїх функціональних обов'язків, які виконуватиме, наприклад, майбутній доктор філософії як науково-педагогічний працівник.

Нами виокремлено такі основні критерії для оцінювання діагностувальної компетентності майбутніх докторів філософії:

– *аксіологічно-мотиваційний критерій*, основними показниками якого є їх цінності та мотиви діагностувальної діяльності як суб'єктів науково-педагогічної діяльності;

– *інтелектуальний* – знання у сфері військової освіти та діагностувальної діяльності, а також знання щодо методик діагностування, застосування методів, методичних прийомів діагностувальної діяльності; методичні знання в майбутніх докторів філософії щодо засобів діагностувальної діяльності;

– *діяльнісний* – діагностувальні навички та вміння в сфері військової освіти; діагностувальні навички та вміння щодо застосування методів, методичних прийомів, методик діагностувальної діяльності; методичні навички та вміння майбутніх докторів філософії щодо застосування засобів діагностувальної діяльності;

– *психологічний*, основними показниками якого це комунікативність і організованість, толерантність та об'єктивність;

– *рефлексивний* – суб'єктність, відповідальність і рефлексивність [6, с.279-280].

Ці критерії використовувались нами на етапі констатувального педагогічного експерименту з метою з'ясування рівнів сформованості діагностувальної компетентності майбутніх докторів. Для цього необхідно на основі отриманих експериментальних результатів нашого здійснити такі дії:

1) проаналізувати освітню професійну програму їх освітньо-наукової підготовки, взяти до уваги необхідність реалізації ними діагностувальної функції у свої науково-педагогічній діяльності;

2) з'ясувати як саме буде відбуватися розвиток в них діагностувальної компетентності в процесі освітньо-наукової підготовки у ВВНЗ;

3) здійснити вибір експериментальних груп майбутніх докторів філософії (далі – ад'юнктів) для проведення констатувального етапу експерименту.

Отже, водночас вважаємо, що актуальність проблеми розвитку діагностувальної компетентності майбутніх докторів філософії може бути підтверджена лише експериментальним шляхом – констатувальним педагогічним експериментом. Він дає змогу експериментальним методом впевнитись, що рухаємося в правильному напрямку і що наше наукове дослідження є перспективним. Для розвитку самої компетентності потрібно також розробити методика формування експерименту.

Генеральна сукупність досліджуваної категорії складає 62 майбутніх докторів філософії (ад'юнктів) у всіх ВВНЗ по Україні, відповідно, вибіркова сукупність буде достатньо малою. У констатувальному експерименті брали

участь 50 майбутніх докторів філософії (ад'юнктів) із Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, Військової академії м. Одеса та Харківського національного університету повітряних сил імені Івана Кожедуба.

В основу визначення стану її сформованості з урахуванням специфіки їх військово-педагогічних, у тому числі й безпосередньо діагностувальної функцій, а також наших дослідницьких завдань було покладено розроблену нами методика діагностування за аксіологічно-мотиваційним, інтелектуальним, діяльнісним, психологічним і рефлексивним критеріями. Для їх діагностування нами створена низка тестів, опитувальників та авторських методик, яка включає такі методики:

- методика для діагностування мотивації діяльності за К. Замфір у модифікації А. Реана;

- методика С. Бубнова «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості» для з'ясування їх ціннісних орієнтацій;

- тест на визначення рівнів знань у сфері військової освіти щодо діагностувальної діяльності;

- тест на визначення рівнів знань методів і методик діагностувальної діяльності майбутніх докторів філософії;

- тест на визначення їх знань щодо застосування засобів діагностування;

- авторська методика оцінювання їх діагностувальних навичок і вмінь у сфері військової освіти;

- тест на визначення рівнів їх навичок і вмінь щодо застосування методів, методичних прийомів і методик діагностування у науковій і педагогічній діяльності;

- тест на з'ясування навичок і вмінь щодо застосування засобів діагностування для реалізації діагностувальної функції майбутніми докторами філософії;

- методика для діагностування комунікативних та організаційних здатностей «Комунікативні та організаторські здатності» за В. Синявським та Б. Федоришиним;

- експрес-опитувальник для з'ясування індексу толерантності;

- тест-опитувальник Є.Ф. Бажіного «Дослідження суб'єктного контролю» на основі шкали контролю Дж. Роттера для діагностування їх об'єктивності;

- методика М. Щукиної «Оцінка рівня розвиненості суб'єктності особистості» для з'ясування суб'єктних проявів майбутніх докторів філософії;

- тест-опитувальник для діагностування їх відповідальності;

- методика А. Карпова «Оцінка рефлексивності» для діагностування їх рефлексивності.

Самі методики були розроблені у двох виглядах: паперові та електронні (у вигляді посилання, на базі програмного забезпечення для адміністрування опитування Google Форми, що входить до складу безкоштовного пакету програмного забезпечення). Для того щоб зайти та відпрацювати дану методику респонденту потрібно вийти за посиланням <https://forms.gle/F6uCYt8aJhw9nQEd9>, а після кліку по якому він зразу переходить у опитувальник (рис. 1).

Інструкція. Прочитайте нижче мотиви діагностувальної компетентності майбутніх докторів філософії в освітньо-науковому процесі та оцініть їх значимість для Вас за п'ятибальною шкалою.

ТЕСТ №1

Чтобы сохранить изменения, войдите в аккаунт Google. Подробнее...

* Обязательно

1. Заробляння грошей *

майже повністю незначимо

трохи незначимо

посередньо

значимо

дуже значимо

Рис.1. Вікно для початку роботи з опитувальником (тестом)

Після відповіді на запитання опитувальника потрібно натиснути кнопку «Надіслати». Після цього респондент має виконати ті ж самі дії з кожною методикою в будь-якій послідовності. А вся зібрана інформація автоматично вноситься в суцільну таблицю для відповідей додатку Google Таблиці, де автоматично проводяться розрахунки середніх результатів сформованості всіх вимірюваних елементів діагностувальної компетентності певного респондента, а також за групу в цілому. Коли потрібно вилучити дані з відповідями респондента, для цього достатньо скористатися кнопкою «Вилучити запис».

Діагностування рівнів сформованості діагностувальної компетентності майбутніх докторів філософії за обраними методиками мали різні шкали. У зв'язку з цим для зручності статистичного опрацювання результатів педагогічного експерименту всі результати за обраними методиками співвідносилися з узагальненою 100 бальною шкалою оцінювання. Зокрема так:

100–90 балів – високий рівень сформованості певного компонента діагностувальної компетентності у досліджуваних;

89–70 балів – середній рівень;

69–50 балів – низький рівень.

Нами було визначено рівні сформованості за кожним компонентом діагностувальної компетентності у досліджуваних, які пропонуємо визначити за формулою визначення середнього значення сукупності (1):

$$R_k = (p_1 + p_2 + p_3 + \dots) / N, \quad (1)$$

де: R_k – рівень сформованості компонента діагностувальної компетентності;

p_1, p_2, p_3 – показники компонента;

N – загальна кількість показників у відповідному компоненті.

Для отримання результатів зрізу констатувального етапу педагогічного експерименту щодо сформованості діагностувальної компетентності досліджуваних було використано формулу, за якою визначили рівні сформованості її компонентів, які взаємопов'язані та взаємозумовлені між собою та впливають на формування один одного (2):

$$I_{\text{комп.}} = (R_{\text{цм}} + R_{\text{к}} + R_{\text{оп}} + R_{\text{ін}} + R_{\text{с}})/5, \quad (2)$$

де: $I_{\text{комп.}}$ – рівень сформованості діагностувальної компетентності;

$R_{\text{цм}}$ – рівень сформованості діагностувальної компетентності за ціннісно-мотиваційним компонентом;

$R_{\text{к}}$ – рівень сформованості – за когнітивним компонентом;

$R_{\text{оп}}$ – рівень сформованості – за операційно-діяльним компонентом;

$R_{\text{ін}}$ – рівень сформованості – за індивідуально-психічним компонентом;

$R_{\text{с}}$ – рівень сформованості – за суб'єктивним компонентом.

Ці рівні мають свідчити, наскільки у респондентів сформована діагностувальна компетентність. Для визначення її рівнів була використана бальна оцінка від 50 до 100; де:

100–90 – високий рівень сформованості;

89–70 – середній рівень;

69–50 – низький рівень.

При розрахунку рівнів сформованості $R_{\text{цм}}$, $R_{\text{к}}$, $R_{\text{оп}}$, $R_{\text{ін}}$, $R_{\text{с}}$ результати за кожним компонентом сумуються та діляться на їх кількість, після цього отримуємо загальний рівень сформованості діагностувальної компетентності майбутніх докторів філософії.

Отже, перейдемо до аналізу результатів констатувального діагностування рівнів її сформованості згідно зі виокремленими компонентами та визначеними рівнями. Результати діагностування презентовано за кожним компонентом таблицях 1–5 і в цілому – у таблиці 6.

Для визначення рівнів сформованості ціннісно-мотиваційного компонента було проведено тестування, а отримані результати висвітлені в таблиці 1: у 50% (25 ад'юнктів) мають низький рівень сформованості, 40% (20 ад'юнктів) – середній, а у 10% (5 ад'юнктів) – високий, відповідно.

Таблиця 1

Сформованість ціннісно-мотиваційного компонента

Зміст ціннісно-мотиваційного компонента	Усього осіб	Рівні сформованості					
		низький		середній		високий	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%
діагностувальні цінності	50	26	52	19	38	5	10
діагностувальні мотиви	50	24	48	21	42	5	10
Усього за компонент	50	25	50	20	40	5	10

Отже, з урахуванням низького та середнього рівнів сформованості ціннісно-мотиваційного компонента можемо констатувати, що у 90% є

необхідність розвитку цінностей і мотивації діагностувальної діяльності, для сприйняття себе як суб'єкта науково-педагогічної діяльності та усвідомлення своєї діагностувальної функції.

Для оцінювання когнітивного компонента майбутніх докторів філософії було розроблені тестові завдання з 60 запитань. Всі дані від отриманих результатів були узагальненні (див. : табл. 2), що дало нам можливість з'ясувати, що 62% (31 ад'юнкт) мають низький рівень сформованості, 30% (15 ад'юнктів) – середній, 8% (4 ад'юнкта) – високий, відповідно.

Таблиця 2

Сформованість когнітивного компонента

Зміст когнітивного компонента	Усього осіб	Рівні					
		низький		середній		високий	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%
знання у сфері військової освіти щодо діагностувальної діяльності	50	31	62	14	28	5	10
знання методів, методик діагностування	50	30	60	17	34	3	6
знання щодо застосування засобів діагностування	50	32	64	14	28	4	8
Усього за компонент	50	31	62	15	30	4	8

Отже, з врахуванням низького та середнього рівнів сформованості когнітивного компонента можемо констатувати, що у 92% є необхідність розвитку знань щодо своєї майбутньої діагностувальної діяльності.

Для оцінювання операційно-діяльнісного компонента діагностувальної компетентності досліджуваних було розроблено та запропоновано авторські методики (ситуації), що дало змогу визначити стан його сформованості. Зокрема, це такі здатності:

- загальні діагностувальні навички та вміння;
- навички та вміння застосування методів, методичних прийомів і методик діагностування у науково-педагогічній діяльності;
- навички та вміння застосування засобів діагностування для реалізації діагностувальної функції майбутніми докторами філософії.

Аналіз результатів діагностування операційно-діяльнісного компонента показує (див. : табл. 3), що критичним є те, що більшість респондентів мають низький рівень його сформованості – 62% (21 ад'юнкт), 34% (17 ад'юнктів) – середній і всього лише 4% (4 ад'юнкта) – високий, відповідно. Це свідчить про досить критичний рівень сформованості даного компонента, а саме 96% на низькому та середньому рівнях. У зв'язку з цим є гостра необхідність цілеспрямованого розвитку у респондентів навичок і вмінь щодо діагностувальної діяльності.

Таблиця 3

Сформованість операційно-діяльнісного компонента

Зміст операційно-діяльнісного компонента	Усього осіб	Рівні					
		низький		середній		високий	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%
сформованість діагностувальних навичок і вмінь	50	29	58	19	38	2	4
сформованість навичок і вмінь щодо застосування методів, методичних прийомів і методик діагностування	50	30	60	18	36	2	4
сформованість навичок і вмінь щодо застосування засобів діагностування	50	34	68	14	28	2	4
Усього за компонент	50	31	62	17	34	2	4

Для оцінювання індивідуально-психічного компонента респондентів були застосовані методики та тести на виявлення їх комунікативності і організованості, толерантності, а також об'єктивності. Отримані результати були узагальнені (див.: табл. 4), які свідчать, що 44% (25 ад'юнктів) мають низький рівень його сформованості, 32% (16 ад'юнктів) – середній, а 24% (12 ад'юнктів) – високий, відповідно. Такі результати дають змогу зробити висновок, що індивідуально-психічні якості сформовані не погано.

Таблиця 4

Сформованість індивідуально-психічного компонента

Зміст індивідуально-психічного компонента	Усього осіб	Рівні					
		низький		середній		високий	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%
комунікативність та організованість	50	25	50	15	30	10	20
толерантність	50	22	44	18	36	10	20
об'єктивність	50	19	38	15	30	16	32
Усього за компонент	50	22	44	16	32	12	24

Для оцінювання сформованості суб'єктного компонента досліджуваних були застосовані тести на визначення суб'єктності, відповідальності та рефлексивності. Отримані результати свідчать (див.: табл. 5), що сформованість даного компонента також є критичним, оскільки у 62% (31 ад'юнкт) мають низький її рівень, 34% (17 ад'юнктів) – середній і 4% (2 ад'юнкта) – високий, відповідно. З урахуванням низького та середнього рівнів сформованості цього

компонента можемо констатувати, що у 96% є гостра необхідність розвитку діагностувальної суб'єктності в освітньо-науковому середовищі та здатності до самооцінювання як суб'єкта діагностувальної діяльності, усвідомлення своєї діагностувальної функції та необхідності її сумлінної реалізації.

Таблиця 5

Сформованість суб'єктного компонента

Зміст індивідуально-психічного компонента	Усього осіб	Рівні					
		низький		середній		високий	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%
суб'єктність	50	33	66	15	30	2	4
відповідальність	50	30	60	18	36	2	4
рефлексивність	50	30	60	18	36	2	4
Усього за компонент	50	31	62	17	34	2	4

На основі узагальнення вищевикладеного експериментального матеріалу можна виокремити головну тенденцію в сформованості діагностувальної компетентності досліджуваних – в майбутніх докторів філософії мається переважно низький і середній рівні сформованості за всіма її компонентами.

Отже, на основі підрахунку статистичних даних щодо сформованості компонентів діагностувальної компетентності респондентів було отримано зведені результати (див. : табл. 6), де у 56% (28 ад'юнктів) він складає низький рівень, 34% (17 ад'юнктів) – середній та у 10% (5 ад'юнкта) – високий, відповідно.

Таблиця 6

Сформованість діагностувальної компетентності майбутніх докторів філософії на констатувальному етапі педагогічного експерименту

Компоненти	Усього осіб	Рівні					
		низький		середній		високий	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%
ціннісно –мотиваційний	50	25	50	20	40	5	10
когнітивний	50	31	62	15	30	4	8
операційно-діяльнісний	50	31	62	17	34	2	4
індивідуально –психічний	50	22	44	16	32	12	24
суб'єктний	50	31	62	17	34	2	4
Сформованість у цілому	50	28	56	17	34	5	10

Таким чином, статистичний аналіз та узагальнення отриманих даних щодо сформованості діагностувальної компетентності майбутніх докторів філософії на етапі констатувального експерименту підтверджує актуальність

обраної теми наукового дослідження, а також недостатню її сформованість – 56% (28 ад'юнктів) – низький, 34% (17 ад'юнктів) – середній і 10% (5 ад'юнктів) – високий, відповідно.

Вважаємо, що результати констатувального експерименту показують відображають дійсний стан сформованості їх діагностувальної компетентності, який є інтегрованою складовою їх професійної компетентності. Аналіз, узагальнення та систематизація результатів діагностувального зрізу на констатувальному етапі експерименту підтверджують засвідчили, що теоретичні, практичні та інші навчальні заняття в процесі освітньо-наукової підготовки майбутніх докторів філософії недостатньо орієнтовані на розвиток їх діагностувальної компетентності. Її розвиток можна вирішити додатковими педагогічними заходами у ВВНЗ, зокрема шляхом підсилення наявної педагогічної системи освітньо-наукової підготовки належними відповідними педагогічними умовами, які сприятимуть цілеспрямованому її розвитку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З'ясовано переважно низький рівень сформованості діагностувальної компетентності у майбутніх докторів філософії, що стимулює нас до обґрунтування педагогічних умов, які можуть позитивно вплинути на її розвиток. Зокрема, вони спрямовані на вирішення таких педагогічних завдань:

- 1) розвиток цінностей і мотивації до діагностувальної діяльності;
- 2) розуміння сутності й ролі діагностувальної компетентності як фахівця науково-педагогічної діяльності;
- 3) цілеспрямоване створення в ВВНЗ педагогічних умов для її розвитку.

Наступним етапом проведення педагогічного експерименту є формувальний, на якому в педагогічний процес упроваджуватимуться педагогічні умови розвитку діагностувальної компетентності у майбутніх докторів філософії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: підр. Рівне : Волинські обереги. 2013. 360 с.
2. Ягупов В. В. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців у системі професійно-технічної освіти / В. В. Ягупов // *Креативна педагогіка*. Вінниця : ФОП «Корзун Д. Ю.», 2011. № 4. С. 28–34.
3. Ягупов В. В. Методологічні основи розуміння та обґрунтування понять «компетентність» і «компетенція» щодо професійної підготовки майбутніх фахівців. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. : у 2-х ч. / Інститут інноваційних технологій змісту освіти, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. 2011. Вип. 69, ч. 1. С. 23–29.
4. Ягупов В. В. Теорія і методологія військово-педагогічних досліджень: підручник. Київ : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2019. 444 с.
5. Ягупов В. В., Плохута І. С. Діагностувальна компетентність майбутніх докторів філософії: поняття, структура і зміст. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, X (103), Issue: 265, 2022 May, S. 47-54.
6. Yahupov V., Plokhuta I. Criteria and indicators for assessing the diagnostic competence of future philosophy doctors in educational and scientific training process". *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка* випуск 4 (111), С. 275-284.

REFERENCES

1. Sysoieva S. O., Krystopchuk T. Ye. Metodolohiia naukovo-pedahohichnykh doslidzhen: pidr. Rivne : Volynski oberehy. 2013. 360 s.
2. Yahupov V. V. Kompetentnisnyi pidkhid do profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv u systemi profesiino-tekhnichnoi osvity / V. V. Yahupov // Kreatyvna pedahohika. Vinnytsia : FOP «Korzun D. Yu. », 2011. № 4. S. 28–34.
3. Yahupov V. V. Metodolohichni osnovy rozuminnia ta obgruntuvannia poniat «kompetentnist» i «kompetentsiia» shchodo profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv. Novi tekhnolohii navchannia : nauk.-metod. zb. : u 2-kh ch. / Instytut innovatsiinykh tekhnolohii zmistu osvity, Akademiia mizhnarodnoho spivrobotnytstva z kreatyvnoi pedahohiky. 2011. Vyp. 69, ch. 1. S. 23–29.
4. Yahupov V. V. Teoriia i metodolohiia viiskovo-pedahohichnykh doslidzhen: pidruchnyk. Kyiv : NUOU imeni Ivana Cherniakhovskoho, 2019. 444 s.
5. V. V. Yahupov, I. S. Plokhuta. Diahnostuvalna kompetentnist maibutnikh doktoriv filosofii: poniattia, struktura i zmist. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, X (103), Issue: 265, 2022 May, S. 47-54.
6. V. Yahupov, I. Plokhuta. Criteria and indicators for assessing the diagnostic competence of future philosophy doctors in educational and scientific training process”. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu im. Ivana Franka vypusk 4 (111), S. 275-284.

SUMMARY

Ihor Plokhuta,
National Defence University of Ukraine

**ASSESSMENT OF THE CURRENT STATE OF DIAGNOSTIC COMPETENCE
FORMATION IN THE FUTURE PHILOSOPHY DOCTORS**

Summary. *The results of the ascertainment stage of the pedagogic experiment on the formation of diagnostic competence of the future philosophy doctors are presented and its definition algorithm based on low criteria - axiological -motivational, intellectual, activity, psychological and reflective to the relevant ones components is highlighted. The singled out criteria made it possible to determine the levels of diagnostic competence of our respondents, which are divided into low, medium and high.*

Introduction. *The relevance of the problem of diagnostic competence development can be confirmed only with the help of the experiment. This is a confirmatory pedagogical experiment that allows us to verify the accuracy of our scientific research area by experimental method and, in turn, to develop a methodology for a formative experiment for its development. Thus, the ascertaining pedagogical experiment made it possible to obtain new practical knowledge and empirical facts regarding to the subject of research in specially created and controlled by us experimental conditions.*

Purpose. *The article is aimed at determining the state of diagnostic competence formation of the future philosophy doctors.*

Results. *This is the conducting of the ascertaining stage of the experiment, where a low level of diagnostic competence formation among the respondents was revealed.*

Originality. *The article clarifies the insufficient level of diagnostic competence formation at the ascertaining stage of the research, which revealed its low state in relation to some of its components and clarified the need for purposeful development of the future Philosophy Doctors in the process of educational and scientific training.*

Conclusion. *The next stage of the pedagogical experiment is the formative stage, during which pedagogical conditions for the development of diagnostic competence among the future philosophy doctors will be introduced into the pedagogical process.*

Key words: *formation state; diagnostic competence; future Philosophy Doctors; ascertaining pedagogical experiment; criteria; indicators; levels; research methods.*